

ΠΕ.3.2 Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.3.2.2.1. ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Τζαγκαράκης Σ.

**«Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
Περιφέρειας Κρήτης» (ΚΑ 11519)**

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ομότιμος Καθηγητής Μιχάλης Ταρουδάκης

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής Νίκος Παπαδάκης

**ΠΕ.3.2 Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης (Παραδοτέα
Π.3.2.1 & Π.3.2.2.1-5)**

**ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.3.2.2.1. ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ**

ΡΕΘΥΜΝΟ, 22.12..2025

Ομάδα συγγραφής Παραδοτέου

Δρ Στέλιος Τζαγκαράκης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Προτεραιότητα	Κρήτη – ΕΣΠΑ 2021 – 2027 5. Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
Ειδικός Στόχος Δράση	ESO4.1 4.1.3
Τίτλος Έργου	Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Κρήτη
Κωδικός Έργου (MIS)	6004822
Προϋπολογισμός	310 000 €

**ΠΕ.3.2.2.1 «Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής
Κατάρτισης: Σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου
προγράμματος κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα στην
Περιφέρεια Κρήτης**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	iv
Εισαγωγή στα syllabi του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα	vi
Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης «Πρωτογενής Τομέας» – Syllabi τομεακών Διδακτικών Ενοτήτων (ΑΓΡ.1–ΑΓΡ.5)	ix
Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.1	ix
Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.2	xv
Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.3	xxi
Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.4	xxvi
Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.5	xxxi
Επίλογος	xxxvii

Εισαγωγή

Το παρόν παραδοτέο αφορά τον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα, με έμφαση στη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τις συναφείς αγροδιατροφικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών και κοινωνικο-οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο τομέας σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο σχεδιασμός του προγράμματος εδράζεται ρητά στα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας (focus group) και της ανάλυσης αναγκών που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος, αναδεικνύοντας τις πραγματικές συνθήκες απασχόλησης, τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής εργασίας, τα ελλείμματα δεξιοτήτων και τις προοπτικές βιώσιμης επαγγελματικής εξέλιξης στον πρωτογενή τομέα.

Η ποιοτική έρευνα ανέδειξε μια σειρά από διαρθρωτικές προκλήσεις που χαρακτηρίζουν τον πρωτογενή τομέα, όπως η ανεπάρκεια ντόπιου ανθρώπινου δυναμικού, η εποχικότητα της απασχόλησης, η περιορισμένη προσέλευση νέων εργαζομένων, η ανάγκη εκπαίδευσης και συμβουλευτικής, οι ανάγκες στήριξης των αγροτών από αυξανόμενα κόστη σε πρώτες ύλες, οι αυξημένες απαιτήσεις συμμόρφωσης με κανονιστικά και περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και η ανάγκη προσαρμογής σε νέες τεχνολογικές και ψηφιακές πρακτικές παραγωγής. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι καταγράφηκαν σημαντικές ανάγκες σε βασικές τεχνικές, ψηφιακές και οργανωτικές δεξιότητες, καθώς και σε δεξιότητες διαχείρισης της αγροτικής εκμετάλλευσης, συνεργασίας και σύνδεσης με τις αγορές.

Στο παρόν παραδοτέο υιοθετείται ένα δομημένο πρότυπο ανάπτυξης syllabi, προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες της πρωτογενούς παραγωγής και απασχόλησης. Η προσέγγιση αυτή λειτουργεί ως μηχανισμός «μεταφοράς» των ποιοτικών ευρημάτων και της διάγνωσης αναγκών σε ένα εφαρμόσιμο και συνεκτικό πρόγραμμα κατάρτισης, το οποίο δύναται να αξιοποιηθεί από την Περιφέρεια Κρήτης, φορείς κατάρτισης, αγροτικούς συνεταιρισμούς, επαγγελματικές οργανώσεις και δομές δια βίου μάθησης.

Στο πλαίσιο αυτό, Το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα συγκροτείται από πέντε αυτοτελείς αλλά αλληλοσυμπληρούμενες διδακτικές ενότητες, οι οποίες καλύπτουν το σύνολο των κρίσιμων διαστάσεων που αναδείχθηκαν από την ανάλυση, ήτοι τη δομή της αγοράς εργασίας και τις συνθήκες απασχόλησης, το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο και ζητήματα υγείας και ασφάλειας, τις τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες της σύγχρονης αγροτικής παραγωγής, τις δεξιότητες οργάνωσης, συνεργασίας και βιώσιμων πρακτικών, καθώς και τις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης, επιχειρηματικότητας και ένταξης νέων και ευάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα.

Συγκεκριμένα οι πέντε ενότητες είναι οι παρακάτω:

- 1. Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα.**
- 2. Θεσμικό Πλαίσιο, Εργασιακά Δικαιώματα, Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία.**
- 3. Τεχνικές και Ψηφιακές Δεξιότητες στη Σύγχρονη Αγροτική Παραγωγή.**
- 4. Οργάνωση Εκμετάλλευσης, Συνεργασία, Επικοινωνία και Βιώσιμες Πρακτικές στον Αγροτικό Τομέα.**
- 5. Διαδρομές Επαγγελματικής Εξέλιξης, Αγροτική Επιχειρηματικότητα και Ενίσχυση της Συμμετοχής Νέων και Ευάλωτων Ομάδων.**
- 6. Ανάγκες σε Δεξιότητες της τοπικής Αγοράς Εργασίας και Οριζόντιες, Οργανωτικές- Διοικητικές Ικανότητες και (συνεργατικές) Δεξιότητες Εργασίας σε Ομάδα (team-work, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα).**

7. Βασικές Ψηφιακές Δεξιότητες και Χρήση Νέων Τεχνολογιών
8. Επικοινωνιακές ικανότητες & δεξιότητες επιχειρηματικότητας και ικανότητες διαπραγμάτευσης στην εργασία και το επιχειρείν

Το πρόγραμμα δεν σχεδιάζεται ως μια γενική ή αποσπασματική εκπαιδευτική παρέμβαση, αλλά ως στοχευμένο εργαλείο ενίσχυσης της απασχολησιμότητας, της ποιότητας της απασχόλησης και της βιωσιμότητας του πρωτογενούς τομέα, ευθυγραμμισμένο με τις σύγχρονες ανάγκες της αγροτικής οικονομίας και τις στρατηγικές προτεραιότητες της περιφερειακής και εθνικής ανάπτυξης.

Κάθε syllabus διαρθρώνεται ως αυτοτελές εκπαιδευτικό module συνολικής διάρκειας συνολικής διάρκειας 20 ωρών (10 ώρες σύγχρονη εκπαίδευση και 10 ώρες ασύγχρονη εκπαίδευση). Από αυτές, δέκα (10) ώρες αντιστοιχούν σε σύγχρονες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως εισηγήσεις, δομημένη συζήτηση, ανάλυση μελετών περίπτωσης και ομαδικές εργασίες, ενώ οι υπόλοιπες δέκα (10) ώρες αφορούν ασύγχρονη εκπαιδευτική ενασχόληση, που περιλαμβάνει μελέτη κειμένων, παρακολούθηση σύντομων οπτικοακουστικών υλικών, εκπόνηση φύλλων εργασίας και διαδικασίες αυτοαξιολόγησης. Η υβριδική αυτή εκπαιδευτική διάρθρωση ανταποκρίνεται αφενός στην ανάγκη για δομημένη και καθοδηγούμενη μαθησιακή διαδικασία και αφετέρου στην απαίτηση ευελιξίας που επιβάλλουν οι ιδιαιτερότητες της απασχόλησης στον κλάδο, όπως η εποχικότητα, η αυξημένη ένταση εργασίας και η ταυτόχρονη άσκηση πολλαπλών επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Η αξιολόγηση των συμμετεχόντων προβλέπεται να πραγματοποιείται μέσω τυποποιημένου συστήματος ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, σύμφωνα με πρακτικές που εφαρμόζονται σε αντίστοιχα προγράμματα δια βίου μάθησης. **Συγκεκριμένα, η τελική αξιολόγηση των καταρτιζόμενων για το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης «Πρωτογενής Τομέας» θα πραγματοποιηθεί με τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής συνολικά. Για κάθε εκπαιδευτικό module θα δημιουργηθεί ειδική τράπεζα δεκαπέντε (15) ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, από την οποία, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες τράπεζες των λοιπών modules, θα διαμορφωθούν τα τελικά τεστ αξιολόγησης, αποτελούμενα από πέντε (5) ερωτήσεις ανά θεματική ενότητα. Δηλαδή 5 ερωτήσεις για κάθε μία από τις 5 εξειδικευμένες παρούσες διδακτικές ενότητες (modules) και 5 για κάθε μία εκ των 3 κοινών -για όλα τα Τομεακά Προγράμματα Κατάρτισης- οριζόντιων διδακτικών εννοιών. Η διαδικασία αξιολόγησης θα περιγράφεται αναλυτικά στο τέλος κάθε syllabus, με σαφή αναφορά στη βαρύτητα της επιμέρους εξέτασης, στα κριτήρια επιτυχούς ολοκλήρωσης και στη σύνδεσή της με τα προβλεπόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.**

Εισαγωγή στα syllabi του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα

Τα τομεακά syllabi που συγκροτούν το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα αποτελούν το βασικό εργαλείο μετάφρασης των αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας και της ανάλυσης αναγκών σε ένα συνεκτικό, εφαρμόσιμο και στοχευμένο πλαίσιο κατάρτισης. Ο σχεδιασμός τους αποσκοπεί στην ενίσχυση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των απασχολούμενων και δυνητικά απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία και συναφείς δραστηριότητες), λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας, τις διαρθρωτικές αδυναμίες του τομέα και τις προκλήσεις που απορρέουν από τις σύγχρονες οικονομικές, τεχνολογικές και περιβαλλοντικές εξελίξεις.

Η ποιοτική έρευνα ανέδειξε ότι ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από έντονη ετερογένεια ως προς τις μορφές απασχόλησης και παραγωγής, υψηλή εποχικότητα και αυξημένη εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες (κλιματικές συνθήκες, τιμές ενέργειας και εισροών, διακυμάνσεις αγορών). Ταυτόχρονα, καταγράφηκαν ελλείμματα σε βασικές τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες, καθώς και σε συμβουλευτική, ανάγκη καλύτερης κατανόησης του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, αλλά και δυσκολίες στη μετάβαση προς πιο βιώσιμες και οργανωμένες μορφές αγροτικής παραγωγής.

Στο πλαίσιο αυτό, τα τομεακά syllabi δεν σχεδιάστηκαν ως γενικά ή θεωρητικά εκπαιδευτικά αντικείμενα, αλλά ως λειτουργικές εκπαιδευτικές ενότητες που ανταποκρίνονται άμεσα στις πραγματικές ανάγκες της αγροτικής απασχόλησης και επιχειρηματικότητας. Κάθε syllabus καλύπτει μια διακριτή αλλά αλληλοσυμπληρούμενη διάσταση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και συμβάλλει στη συνολική ενίσχυση της απασχολησιμότητας, της επαγγελματικής ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Ο σχεδιασμός των syllabi βασίστηκε σε συγκεκριμένες αρχές, οι οποίες διατρέχουν οριζόντια το σύνολο του Υπο-Προγράμματος:

- Άμεση σύνδεση με τα ευρήματα της διάγνωσης αναγκών, ώστε το περιεχόμενο της κατάρτισης να ανταποκρίνεται σε πραγματικά ελλείμματα γνώσεων και δεξιοτήτων και όχι σε αφηρημένες ή γενικές απαιτήσεις.
- Συνδυασμός οριζόντιων, τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, με στόχο την ολοκληρωμένη προσέγγιση της αγροτικής εργασίας, πέρα από τη στενή παραγωγική διαδικασία.
- Εστίαση στη δυνατότητα εφαρμογής των γνώσεων στην πράξη, μέσα από παραδείγματα, μελέτες περίπτωσης και σενάρια που αντλούνται από την καθημερινή εμπειρία του πρωτογενούς τομέα.
- Ευελιξία στη μαθησιακή διαδικασία, λαμβάνοντας υπόψη την εποχικότητα, την εντατικοποίηση της εργασίας και την πολλαπλή απασχόληση που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό τομέα.

Με βάση τα παραπάνω, το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα συγκροτείται από πέντε θεματικά- τομεακά syllabi, τα οποία αναπτύσσονται με κλιμακωτό τρόπο. Εν προκειμένω, τα syllabi ξεκινούν από τη γενική κατανόηση της αγοράς εργασίας και των παραγωγικών συνθηκών στον πρωτογενή τομέα και προχωρούν σταδιακά σε πιο εξειδικευμένα πεδία, όπως το θεσμικό πλαίσιο και η υγεία και ασφάλεια στην εργασία, οι εξειδικευμένες τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες της σύγχρονης αγροτικής παραγωγής, η οργάνωση και βιωσιμότητα της αγροτικής εκμετάλλευσης, καθώς και οι διαδρομές επαγγελματικής εξέλιξης και επιχειρηματικότητας. *Συμπεριλαμβάνει επίσης τις τρεις κοινές διδακτικές ενότητες (OPI.1-3), που αφορούν στις κατεξοχήν κρίσιμες ήπιες- οριζόντιες δεξιότητες, όπως αυτές ανέκυψαν από την διάγνωση αναγκών. Τα αναλυτικά syllabi τους παρατίθενται στο Παραδοτέο Π.3.2.1.*

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διάσταση της ένταξης νέων και ευάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα, καθώς η ποιοτική έρευνα κατέδειξε ότι η ανανέωση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό παράγοντα για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του τομέα. Τα syllabi αντιμετωπίζουν την κατάρτιση ως εργαλείο ενδυνάμωσης, κοινωνικής ένταξης και δημιουργίας βιώσιμων επαγγελματικών διαδρομών με βάση τις υπαρκτές ανάγκες και όχι απλώς ως μηχανισμό απόκτησης αποσπασματικών γνώσεων.

Κάθε επιμέρους syllabus δομείται με σαφώς καθορισμένους μαθησιακούς στόχους, συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα, αναλυτική περιγραφή του περιεχομένου, προτεινόμενες εκπαιδευτικές μεθόδους και τυποποιημένο σύστημα αξιολόγησης. Με τον τρόπο αυτό, το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα συνιστά ένα συνεκτικό πλαίσιο, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί από φορείς κατάρτισης, περιφερειακές αρχές, αγροτικούς συνεταιρισμούς και δομές δια βίου μάθησης, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και στη βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια, τα πέντε syllabi του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα καλύπτουν συμπληρωματικές αλλά διακριτές διαστάσεις της αγροτικής απασχόλησης και παραγωγής, αντανακλώντας τις βασικές ανάγκες, προκλήσεις και προοπτικές του τομέα:

1. «Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα»:

Η ενότητα εστιάζει στην κατανόηση της δομής και των βασικών χαρακτηριστικών της αγοράς εργασίας στον πρωτογενή τομέα, αναλύοντας τις κυρίαρχες μορφές απασχόλησης (οικογενειακή εργασία, εποχική απασχόληση, αυτοαπασχόληση), την εποχικότητα, την εργασιακή επισφάλεια και τις εισοδηματικές διακυμάνσεις. Παράλληλα, εξετάζονται οι παραγωγικές συνθήκες, οι εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν την αγροτική δραστηριότητα (κλιματικές συνθήκες, κόστος εισροών, αγορές) και η επίδρασή τους στην ποιότητα ζωής και την επαγγελματική βιωσιμότητα των απασχολουμένων.

2. «Θεσμικό Πλαίσιο, Εργασιακά Δικαιώματα, Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία»:

Η ενότητα καλύπτει το βασικό θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την αγροτική απασχόληση, τα εργασιακά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, καθώς και τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας στην αγροτική εργασία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πρόληψη επαγγελματικών κινδύνων, στη διαχείριση ατυχημάτων, στη χρήση μέσων ατομικής προστασίας και στη συμμόρφωση με τις εθνικές και ευρωπαϊκές κανονιστικές απαιτήσεις.

3. «Τεχνικές και Ψηφιακές Δεξιότητες στη Σύγχρονη Αγροτική Παραγωγή»:

Η ενότητα επικεντρώνεται στην ανάπτυξη βασικών τεχνικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, καθώς και στην εξοικείωση με ψηφιακά εργαλεία και τεχνολογίες που εισάγονται ολοένα και περισσότερο στον πρωτογενή τομέα. Περιλαμβάνει, ενδεικτικά, εφαρμογές ψηφιακής καταγραφής και παρακολούθησης της παραγωγής, εργαλεία γεωργίας ακριβείας και βασικές ψηφιακές δεξιότητες που ενισχύουν την παραγωγικότητα, την αποδοτικότητα και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

4. «Οργάνωση Εκμετάλλευσης, Συνεργασία, Επικοινωνία και Βιώσιμες Πρακτικές στον Αγροτικό Τομέα»:

Η ενότητα στοχεύει στην ενίσχυση δεξιοτήτων οργάνωσης της αγροτικής εκμετάλλευσης,

αποτελεσματικής συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ παραγωγών, εργαζομένων, συνεταιριστικών σχημάτων και λοιπών εμπλεκομένων φορέων. Παράλληλα, αναδεικνύεται η σημασία της υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών, τόσο σε περιβαλλοντικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, με στόχο τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα της αγροτικής δραστηριότητας και τη συμμόρφωση με τις σύγχρονες απαιτήσεις βιωσιμότητας.

5. «Διαδρομές Επαγγελματικής Εξέλιξης, Αγροτική Επιχειρηματικότητα και Ενίσχυση της Συμμετοχής Νέων και Ευάλωτων Ομάδων»:

Η ενότητα επικεντρώνεται στον σχεδιασμό επαγγελματικών διαδρομών στον πρωτογενή τομέα, στις βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης, καθώς και στη λειτουργία συλλογικών και συνεργατικών σχημάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προσέλκυση, ένταξη και παραμονή νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, ως κρίσιμης προϋπόθεσης για την ανανέωση του ανθρώπινου δυναμικού και τη βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Κάθε syllabus χαρακτηρίζεται από σαφώς διατυπωμένους μαθησιακούς στόχους, προσδιορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα, δομημένη περιγραφή θεματικών ενοτήτων (modules), σαφές μοντέλο μικτής διδασκαλίας (σύγχρονη και ασύγχρονη μάθηση) και ενότητα αξιολόγησης μέσω ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής. Με τον τρόπο αυτό, τα syllabi συνιστούν ένα συνεκτικό και λειτουργικό εργαλείο κατάρτισης, το οποίο μετατρέπει τις ανάγκες του πρωτογενούς τομέα σε στοχευμένη, αξιολογήσιμη και δυννητικά πιστοποιήσιμη μαθησιακή διαδικασία.

Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης «Πρωτογενής Τομέας» – Syllabi Διδακτικών Ενοτήτων (ΑΓΡ.1–ΑΓΡ.5)

Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.1

Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.1 «Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα» αποτελεί το εισαγωγικό και θεμελιώδες module του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα. Εστιάζει στο βασικό ερώτημα του «πού» και «υπό ποιους όρους» πραγματοποιείται σήμερα η εργασία στον αγροτικό τομέα, αναλύοντας τη δομή της αγοράς εργασίας, τις μορφές απασχόλησης, τις παραγωγικές συνθήκες και τους παράγοντες που διαμορφώνουν την επαγγελματική καθημερινότητα των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης.

Η ενότητα βασίζεται στα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας (focus group) που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος και τα οποία ανέδειξαν ότι ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, ετερογένεια μορφών εργασίας (οικογενειακή εργασία, εποχική μισθωτή απασχόληση, αυτοαπασχόληση, άτυπη εργασία), αυξημένη εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες (καιρικές συνθήκες, τιμές εισροών, ενέργεια, αγορές), καθώς και από σημαντικές εισοδηματικές αβεβαιότητες. Ταυτόχρονα, καταγράφηκαν δυσκολίες προσέλκυσης και διατήρησης εργατικού δυναμικού, περιορισμένη συμμετοχή νέων και γυναικών και έντονη παρουσία μεταναστευτικής εργασίας, συχνά υπό επισφαλείς όρους.

Η επιλογή της συγκεκριμένης ενότητας ως αφετηρίας του Υπο-Προγράμματος βασίστηκε στο γεγονός ότι, μέσα από την ανάλυση του πρωτογενούς τομέα, αναδείχθηκαν επανειλημμένα:

- η ανάγκη κατανόησης της πραγματικής δομής της αγροτικής αγοράς εργασίας, πέρα από τυπικές ή στατιστικές αποτυπώσεις,
- η κυριαρχία εποχικών και άτυπων μορφών απασχόλησης και οι επιπτώσεις τους στην εργασιακή ασφάλεια και το εισόδημα,
- η σύνδεση των παραγωγικών συνθηκών (κόστος παραγωγής, κλιματική μεταβλητότητα, εξάρτηση από μεσάζοντες) με την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και παραγωγών,
- οι ανισότητες πρόσβασης σε σταθερή απασχόληση και επαγγελματική εξέλιξη για νέους, γυναίκες και ευάλωτες ομάδες,
- η αναντιστοιχία μεταξύ διαθέσιμων δεξιοτήτων και πραγματικών αναγκών της σύγχρονης αγροτικής παραγωγής.

Η ΑΓΡ.1 επιχειρεί να οργανώσει και να «μεταφέρει» αυτά τα ευρήματα σε ένα συνεκτικό πλαίσιο κατανόησης που συνδέει τρία αλληλένδετα επίπεδα:

- το μακρο-επίπεδο της αγροτικής αγοράς εργασίας, των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της και των ευρύτερων οικονομικών και περιβαλλοντικών πιέσεων,
- το μεσο-επίπεδο των παραγωγικών δομών και πρακτικών (αγροτικές εκμεταλλεύσεις, συνεταιρισμοί, εργασία πεδίου, οργάνωση της παραγωγής),

- το μικρο-επίπεδο των ατομικών επαγγελματικών διαδρομών, των βιωμάτων εργασίας και των στρατηγικών επιβίωσης και εξέλιξης των απασχολούμενων.

Με αυτόν τον τρόπο, η ενότητα δεν περιορίζεται σε μια περιγραφική παρουσίαση της κατάστασης, αλλά στοχεύει στη διαμόρφωση μιας πιο κριτικής και ρεαλιστικής κατανόησης της αγροτικής απασχόλησης. Ενισχύει την ικανότητα των συμμετεχόντων να αναγνωρίζουν τις δομικές προκλήσεις και τις αντιφάσεις του πρωτογενούς τομέα, να ερμηνεύουν τις συνθήκες μέσα στις οποίες εργάζονται και να σχεδιάζουν με μεγαλύτερη αυτογνωσία και στρατηγική την επαγγελματική τους πορεία.

Η ΑΓΡ.1 θέτει, συνεπώς, τα θεμέλια για όλες τις επόμενες διδακτικές ενότητες, λειτουργώντας ως κοινό σημείο αναφοράς για την κατανόηση του θεσμικού πλαισίου, των τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, της οργάνωσης της αγροτικής εκμετάλλευσης και των δυνατοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης. Αποτελεί κρίσιμο εργαλείο για τη σύνδεση της κατάρτισης με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας και παραγωγής στον πρωτογενή τομέα, ενισχύοντας τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης.

Πίνακας 1. Syllabus Διδακτικής Ενότητας ΑΓΡ.1 – «Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	ΑΓΡ.1
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η Διδακτική Ενότητα «ΑΓΡ.1: Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Παραγωγικές Συνθήκες στον Πρωτογενή Τομέα» εισάγει τους καταρτιζόμενους στη δομή και τα βασικά χαρακτηριστικά της αγροτικής αγοράς εργασίας. Εστιάζει στις κυρίαρχες μορφές απασχόλησης, την εποχικότητα, την εργασιακή επισφάλεια και τις παραγωγικές συνθήκες που επηρεάζουν το εισόδημα και την ποιότητα ζωής στον πρωτογενή τομέα. Επιπλέον, αναδεικνύει σημαντικές κοινωνικές, όπως η συμμετοχή νέων, γυναικών και ευάλωτων ομάδων και ο ρόλος της μεταναστευτικής εργασίας. Η ενότητα θέτει το αναλυτικό υπόβαθρο για την κατανόηση των επόμενων θεματικών ενοτήτων του προγράμματος κατάρτισης.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες: Υποενότητα 1: Δομή και χαρακτηριστικά της πρωτογενούς αγοράς εργασίας Η υποενότητα εξετάζει τη δομή της αγοράς εργασίας στον πρωτογενή τομέα, με έμφαση στις μορφές απασχόλησης, την εποχικότητα και τη

	γεωγραφική κατανομή της πρωτογενούς απασχόλησης. Αναλύεται ο ρόλος της οικογενειακής και της μεταναστευτικής εργασίας και οι επιπτώσεις τους στη λειτουργία των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Υποενότητα 2: Παραγωγικές συνθήκες, εισόδημα και ποιότητα ζωής Η υποενότητα εστιάζει στις παραγωγικές συνθήκες που διαμορφώνουν την εργασία στον πρωτογενή τομέα, όπως το κόστος εισροών, οι κλιματικοί παράγοντες και η σύνδεση με τις αγορές. Παρουσιάζεται η επίδραση των συνθηκών αυτών στο αγροτικό εισόδημα, την εργασιακή σταθερότητα και την ποιότητα ζωής των απασχολούμενων. Υποενότητα 3: Κοινωνικές ανισότητες και ανθρώπινο δυναμικό στον πρωτογενή τομέα Η υποενότητα αναδεικνύει τις κοινωνικές και δημογραφικές διαστάσεις της αγροτικής απασχόλησης, με έμφαση, μεταξύ άλλων, στις δυσκολίες ένταξης νέων και γυναικών. Ταυτόχρονα, εξετάζονται ζητήματα επισφάλειας και άνισης πρόσβασης σε εργασία για ευάλωτες ομάδες και μετανάστες εργαζόμενους.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • Να κατανοήσουν οι καταρτιζόμενοι τη δομή και τα βασικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας στον πρωτογενή τομέα. • Να εξοικειωθούν με τις κυρίαρχες μορφές απασχόλησης και τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής εργασίας, όπως η εποχικότητα και η πολλαπλότητα ρόλων. • Να αναγνωρίσουν τους βασικούς παραγωγικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αγροτική απασχόληση και το εισόδημα. • Να κατανοήσουν τις επιπτώσεις των παραγωγικών συνθηκών στην εργασιακή σταθερότητα και στην ποιότητα ζωής των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα. • Να αναδείξουν τις κοινωνικές διαστάσεις της αγροτικής εργασίας, με έμφαση στη συμμετοχή νέων, γυναικών και ευάλωτων ομάδων. • Να αποκτήσουν ένα αναλυτικό πλαίσιο κατανόησης των προκλήσεων και των προοπτικών απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα. α) Γνωστικές δεξιότητες • Ικανότητα κατανόησης της δομής και των βασικών λειτουργιών της αγοράς εργασίας στον πρωτογενή τομέα. • Ικανότητα ανάλυσης των μορφών απασχόλησης και των παραγωγικών σχέσεων που αναπτύσσονται στον αγροτικό τομέα.

- Ικανότητα ερμηνείας της επίδρασης της εποχικότητας, των κλιματικών συνθηκών και του κόστους παραγωγής στην αγροτική εργασία.
- Ικανότητα σύνδεσης των παραγωγικών συνθηκών με το αγροτικό εισόδημα, την εργασιακή ασφάλεια και την ποιότητα ζωής.
- Ικανότητα αναγνώρισης κοινωνικών και δημογραφικών παραγόντων που επηρεάζουν τη διαθεσιμότητα και τη βιωσιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού στον πρωτογενή τομέα.
- Ικανότητα κριτικής κατανόησης των σύγχρονων προκλήσεων και μετασχηματισμών της αγροτικής απασχόλησης στο ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο.

β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες

- Ικανότητα αποτύπωσης της προσωπικής επαγγελματικής θέσης και δραστηριότητας στο πλαίσιο της τοπικής και περιφερειακής αγροτικής αγοράς εργασίας (χαρτογράφηση επαγγελματικής διαδρομής, τύπου απασχόλησης και παραγωγικού ρόλου).
- Ικανότητα εφαρμογής των αποκτηθέντων γνώσεων για την αναγνώριση παραγόντων εργασιακής επισφάλειας στον πρωτογενή τομέα (εποχικότητα, εισοδηματική αβεβαιότητα, εξάρτηση από παραγωγικές συνθήκες) και για τον εντοπισμό δυνατοτήτων ενίσχυσης της απασχολησιμότητας και της βιωσιμότητας της αγροτικής δραστηριότητας.
- Ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών για την αναζήτηση αξιόπιστης πληροφόρησης και υποστήριξης (π.χ. αγροτικοί φορείς, συνεταιρισμοί, συμβουλευτικές δομές, μηχανισμοί διάγνωσης αναγκών) και για τη συμμετοχή σε δράσεις κατάρτισης, επιμόρφωσης ή επαγγελματικής δικτύωσης στον αγροτικό τομέα.

γ) Συμπεριφορές / Στάσεις

- Διαμόρφωση στάσεων που αναγνωρίζουν τη σημασία της θεσμικής σαφήνειας, της τήρησης των κανόνων και της δίκαιης εργασιακής μεταχείρισης στον πρωτογενή τομέα.
- Ευαισθητοποίηση σε ζητήματα έμφυλων, κοινωνικών και μεταναστευτικών ανισοτήτων που χαρακτηρίζουν την αγροτική απασχόληση και τις παραγωγικές σχέσεις.
- Ενίσχυση κουλτούρας δια βίου μάθησης και συνεχούς αναβάθμισης δεξιοτήτων ως βασικού μηχανισμού αντιμετώπισης της εποχικότητας και της εργασιακής αβεβαιότητας στον αγροτικό τομέα.
- Ανάπτυξη διάθεσης συμμετοχής σε συλλογικές διαδικασίες συνεργασίας, διαλόγου και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας και παραγωγής στον πρωτογενή τομέα (π.χ. συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών, τοπικά δίκτυα).

Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά, τις παραμέτρους και τις τάσεις της αγοράς εργασίας στον πρωτογενή τομέα. • Να αναγνωρίζουν και να διαφοροποιούν τις κύριες μορφές αγροτικής απασχόλησης (οικογενειακή εργασία, εποχική απασχόληση, μισθωτή εργασία, αυτοαπασχόληση, άτυπη εργασία) και τις συνέπειες καθεμίας για την επαγγελματική τους πορεία. • Να εντοπίζουν βασικά προβλήματα και διαρθρωτικές αδυναμίες της αγροτικής αγοράς εργασίας (εποχικότητα, εισοδηματική αβεβαιότητα, περιορισμένη κοινωνική προστασία, γήρανση του ανθρώπινου δυναμικού). • Να συνδέουν τις παραγωγικές και εργασιακές συνθήκες με ζητήματα ποιότητας ζωής, εργασιακής ασφάλειας και κοινωνικής ευαλωτότητας στον αγροτικό τομέα. • Να χαρτογραφούν τη δική τους επαγγελματική και παραγωγική κατάσταση και να αναγνωρίζουν πεδία στα οποία απαιτείται ενίσχυση δεξιοτήτων ή αναπροσαρμογή στρατηγικής. • Να διαμορφώνουν πιο ρεαλιστικές και τεκμηριωμένες προσδοκίες για την επαγγελματική τους εξέλιξη και τη βιωσιμότητα της απασχόλησής τους στον πρωτογενή τομέα. • Να αναπτύσσουν στάσεις που προάγουν τον σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων, την ισότητα, τη διαφάνεια και τη συλλογική ευθύνη στον χώρο της αγροτικής εργασίας..
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση ppt με βασικά δεδομένα και τάσεις της αγοράς εργασίας στον κλάδο των κατασκευών. • Ανάλυση αποσπασμάτων από την ποιοτική έρευνα (focus group) και συζήτηση σε ολομέλεια. • Μελέτη περίπτωσης (case study) για τυπικά επαγγελματικά μονοπάτια στον κλάδο. • Ομαδική άσκηση χαρτογράφησης (mapping) της τοπικής αγοράς εργασίας και των μορφών απασχόλησης. • Διάλογος – συζήτηση γύρω από την έννοια της εργασιακής επισφάλειας και τις στρατηγικές αντιμετώπισής της. • Προσκεκλημένος ομιλητής (π.χ. εκπρόσωπος επαγγελματικού φορέα) για σύντομη παρέμβαση και ερωτήσεις–απαντήσεις. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη αναρτημένου υλικού (τουλάχιστον 2 σύντομα κείμενα ή/και σχετικό video). • Συμπλήρωση σύντομου φύλλου αυτοαξιολόγησης για τη δική τους θέση στην αγορά εργασίας.

Αξιολόγηση	Η τελική αξιολόγηση των καταρτιζόμενων για τη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα θα πραγματοποιηθεί με τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα αντλούνται από τράπεζα ερωτήσεων που καλύπτει το σύνολο των θεματικών της ενότητας (5 υποενότητες). Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τόσο τη γνώση βασικών εννοιών και τάσεων όσο και την ικανότητα εφαρμογής και κριτικής ερμηνείας των πληροφοριών. Οι λεπτομέρειες (χρόνος εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.
-------------------	--

Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.2

Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.2 «Θεσμικό Πλαίσιο, Εργασιακά Δικαιώματα, Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία» αποτελεί το δεύτερο βασικό module του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον Πρωτογενή Τομέα και εστιάζει στο ερώτημα του «πώς» και «με ποιους κανόνες» οργανώνεται και ασκείται η εργασία στον αγροτικό τομέα. Η ενότητα εξετάζει το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την αγροτική απασχόληση, τα εργασιακά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, καθώς και τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας που ανακύπτουν στο ιδιαίτερα απαιτητικό και συχνά επικίνδυνο περιβάλλον της αγροτικής εργασίας στην Περιφέρεια Κρήτης.

Η ενότητα βασίζεται στα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας (focus group) που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος, τα οποία ανέδειξαν εκτεταμένες ασάφειες και ελλείμματα γνώσης γύρω από το θεσμικό πλαίσιο της αγροτικής απασχόλησης, ιδίως σε ό,τι αφορά τις μορφές εργασιακών σχέσεων, την ασφάλιση, τις υποχρεώσεις δήλωσης εργασίας και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Επιπλέον, καταγράφηκε περιορισμένη συστηματική εφαρμογή κανόνων υγείας και ασφάλειας, αυξημένη έκθεση σε επαγγελματικούς κινδύνους (χειρωνακτική καταπόνηση, χρήση μηχανημάτων και φυτοφαρμάκων, κλιματικές συνθήκες), καθώς και διαφοροποιήσεις στην τήρηση των κανόνων ανάλογα με το μέγεθος και τον τύπο της αγροτικής εκμετάλλευσης.

Η επιλογή της συγκεκριμένης ενότητας ως διακριτού πυλώνα του Υπο-Προγράμματος βασίστηκε στο γεγονός ότι, μέσα από την ανάλυση της αγροτικής εργασίας, αναδείχθηκαν επανειλημμένα:

- η ανάγκη ενίσχυσης της γνώσης και της κατανόησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αγροτική απασχόληση,
- η ύπαρξη εργασιακών σχέσεων που συχνά κινούνται στο όριο της τυπικότητας ή των μη τυπικών και άτυπων μορφών απασχόλησης,
- οι αυξημένοι επαγγελματικοί κίνδυνοι που χαρακτηρίζουν την αγροτική εργασία και η ανάγκη πρόληψης ατυχημάτων,
- οι ανισότητες στην πρόσβαση σε ασφαλείς συνθήκες εργασίας, ιδίως για εποχικούς, μετανάστες και ευάλωτους εργαζόμενους,
- η περιορισμένη σύνδεση της υγείας και ασφάλειας με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της αγροτικής απασχόλησης.

Η ΑΓΡ.2 επιχειρεί να οργανώσει και να «μεταφέρει» τα παραπάνω ευρήματα σε ένα συνεκτικό πλαίσιο κατανόησης που συνδέει τρία αλληλένδετα επίπεδα:

- το μακρο-επίπεδο του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου της αγροτικής εργασίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο,
- το μεσο-επίπεδο της οργάνωσης της εργασίας και της εφαρμογής κανόνων υγείας και ασφάλειας στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις,
- το μικρο-επίπεδο των ατομικών εμπειριών εργασίας, της προστασίας της υγείας και της διαχείρισης επαγγελματικών κινδύνων από τους ίδιους τους εργαζόμενους και παραγωγούς.

Με αυτόν τον τρόπο, η ενότητα δεν αντιμετωπίζει το θεσμικό πλαίσιο και την υγεία και

ασφάλεια ως τυπικές ή γραφειοκρατικές υποχρεώσεις, αλλά ως εξαιρετικά σημαντικούς παράγοντες προστασίας του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της ποιότητας της αγροτικής εργασίας. Ενισχύει την ικανότητα των συμμετεχόντων να αναγνωρίζουν κινδύνους, να κατανοούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να υιοθετούν πιο υπεύθυνες και ασφαλείς πρακτικές στην καθημερινή αγροτική δραστηριότητα.

Η ΑΓΡ.2 λειτουργεί, συνεπώς, συμπληρωματικά προς την ΑΓΡ.1 και θέτει τις βάσεις για τις επόμενες διδακτικές ενότητες που αφορούν τις τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες, την οργάνωση της αγροτικής εκμετάλλευσης και τις διαδρομές επαγγελματικής εξέλιξης. Αποτελεί σημαίνον εργαλείο για τη σύνδεση της κατάρτισης με τη θεσμική συμμόρφωση, την πρόληψη κινδύνων και τη βιωσιμότητα της αγροτικής απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 2. Syllabus Διδακτικής Ενότητας ΑΓΡ.2 – «Θεσμικό Πλαίσιο, Εργασιακά Δικαιώματα, Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	ΑΓΡ.2
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Θεσμικό Πλαίσιο, Εργασιακά Δικαιώματα, Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα εστιάζει στο πώς «μεταφέρονται» στην καθημερινή πρακτική της αγροτικής εργασίας τα εργασιακά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις, το θεσμικό και ασφαλιστικό πλαίσιο, καθώς και οι κανόνες υγείας και ασφάλειας που διέπουν τη γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα. Παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας που αφορούν τον πρωτογενή τομέα, οι υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, καθώς και το πλαίσιο υγείας και ασφάλειας στην αγροτική εργασία, με έμφαση στους συχνότερους επαγγελματικούς κινδύνους (χειρωνακτική καταπόνηση, χρήση μηχανημάτων και εργαλείων, έκθεση σε χημικές ουσίες και καιρικούς παράγοντες) και στους τρόπους πρόληψής τους. Επιπλέον, παρουσιάζονται πρακτικά εργαλεία και βασικές αρχές οργάνωσης της αγροτικής εργασίας, όπως η διαχείριση χρόνου και εποχικών εργασιών, η ασφαλής κατανομή καθηκόντων και η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ παραγωγών και εργαζομένων. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες να γνωρίζουν «τι δικαιούνται και τι οφείλουν» στο πλαίσιο της αγροτικής απασχόλησης, αλλά και πώς η στοιχειώδης τήρηση κανόνων και η ορθολογική οργάνωση της εργασίας μπορούν να συμβάλουν στη μείωση ατυχημάτων, στην προστασία της υγείας και στη βιωσιμότητα της αγροτικής δραστηριότητας.

Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα οργανώνεται σε 3 επιμέρους υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Εργασιακά δικαιώματα και βασικό θεσμικό πλαίσιο στην αγροτική εργασία» Παρουσιάζονται οι βασικοί άξονες του εργατικού και ασφαλιστικού πλαισίου που αφορούν την αγροτική εργασία, όπως οι μορφές εργασιακών σχέσεων (μισθωτή, εποχική, οικογενειακή εργασία), το ωράριο, οι άδειες, η ασφάλιση, οι αμοιβές και οι υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε συνηθισμένες «γκρίζες ζώνες» της αγροτικής απασχόλησης, με στόχο την καλύτερη κατανόηση των δικαιωμάτων, των υποχρεώσεων και των θεσμικών μηχανισμών ελέγχου και υποστήριξης. 2η Υποενότητα: «Υγεία και Ασφάλεια στην Αγροτική Εργασία: κίνδυνοι, πρόληψη και ευθύνη» Αναλύονται οι βασικοί επαγγελματικοί κίνδυνοι που χαρακτηρίζουν την αγροτική εργασία, όπως η χρήση γεωργικών μηχανημάτων και εργαλείων, η χειρωνακτική καταπόνηση, η έκθεση σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα και χημικές ουσίες, οι κλιματικές συνθήκες και οι ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι. Παρουσιάζονται βασικά μέτρα πρόληψης, πρακτικές ασφαλούς εργασίας και ελάχιστα πρότυπα ατομικής και συλλογικής προστασίας, καθώς και οι ευθύνες εργοδοτών και εργαζομένων σε ζητήματα υγείας και ασφάλειας. 3η Υποενότητα: «Οργάνωση της αγροτικής εργασίας και της παραγωγικής διαδικασίας» Εξετάζονται βασικές αρχές οργάνωσης της αγροτικής εργασίας και της καθημερινής λειτουργίας της εκμετάλλευσης, όπως η κατανομή ρόλων και εργασιών, ο προγραμματισμός παραγωγικών φάσεων και εποχικών εργασιών, η συνεννόηση και επικοινωνία μεταξύ εμπλεκόμενων και η τήρηση βασικής τεκμηρίωσης. Αναδεικνύεται η σύνδεση της στοιχειώδους οργάνωσης με τη μείωση ατυχημάτων, λαθών, συγκρούσεων και άσκοπης καταπόνησης ανθρώπινων και παραγωγικών πόρων.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικός σκοπός της ενότητας είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να μπορούν να εργάζονται και, όπου απαιτείται, να οργανώνουν ή να συντονίζουν αγροτικές εργασίες σε ένα πλαίσιο που σέβεται το θεσμικό και εργασιακό δίκαιο, ενσωματώνει βασικούς κανόνες υγείας και ασφάλειας στην αγροτική εργασία και βασίζεται σε στοιχειωδώς οργανωμένες και ασφαλείς διαδικασίες παραγωγής. Η ενότητα στοχεύει στη μετατροπή της γνώσης του θεσμικού πλαισίου από τυπική υποχρέωση σε πρακτικό εργαλείο προστασίας του ανθρώπινου δυναμικού και βιωσιμότητας της αγροτικής δραστηριότητας. α) Γνωστικές δεξιότητες • Να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία του εργασιακού και ασφαλιστικού πλαισίου που διέπει τις μορφές απασχόλησης στον

	πρωτογενή τομέα (μισθωτή εργασία, εποχική απασχόληση, οικογενειακή εργασία, αυτοαπασχόληση). • Να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις εργοδοτών, παραγωγών και εργαζομένων στην αγροτική εργασία, καθώς και τις βασικές μορφές ευθύνης (διοικητική, αστική, ποινική). • Να κατανοούν τις κύριες πηγές επαγγελματικού κινδύνου στην αγροτική εργασία (χρήση μηχανημάτων και εργαλείων, χειρωνακτική καταπόνηση, έκθεση σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα, καιρικές συνθήκες). • Να αντιλαμβάνονται τη λογική της πρόληψης και της εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου ως βασικό στοιχείο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας. • Να κατανοούν πώς η βασική οργάνωση της αγροτικής εργασίας (κατανομή ρόλων, προγραμματισμός εργασιών, επικοινωνία) συνδέεται τόσο με την παραγωγικότητα όσο και με τη μείωση ατυχημάτων και φθοράς.. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Να μπορούν να διαβάζουν και να «αποκωδικοποιούν» βασικά σημεία συμβάσεων ή συμφωνιών αγροτικής εργασίας και να εντοπίζουν προβληματικούς ή ασαφείς όρους. • Να συμμετέχουν στην αναγνώριση βασικών κινδύνων σε αγροτικούς χώρους εργασίας (αγρός, στάβλος, αποθήκη, θερμοκήπιο) και να προτείνουν απλά μέτρα πρόληψης (ορθή χρήση εξοπλισμού, ΜΑΠ, σήμανση). • Να συμβάλλουν στη στοιχειώδη οργάνωση της αγροτικής εργασίας (προγραμματισμός εργασιών, ενημέρωση εργαζομένων, καταγραφή προβλημάτων και κινδύνων). γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Ανάπτυξη κουλτούρας «μη ανοχής» σε πρακτικές που θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία και ασφάλεια ή παραβιάζουν βασικά εργασιακά δικαιώματα στον αγροτικό τομέα. • Υιοθέτηση στάσης συνεργασίας, συνυπευθυνότητας και πρόληψης σε ζητήματα υγείας και ασφάλειας (αναφορά κινδύνων, τήρηση οδηγιών, συμμετοχή σε ενημέρωση). • Αντίληψη της οργάνωσης της αγροτικής εργασίας όχι ως γραφειοκρατικής επιβάρυνσης, αλλά ως εργαλείου που διευκολύνει την καθημερινή πρακτική, μειώνει τις συγκρούσεις και προστατεύει όλους τους εμπλεκόμενους.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες θα είναι σε θέση να: • Εξηγούν με απλά και κατανοητά λόγια τα βασικά εργασιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις που διέπουν την αγροτική εργασία και να αναγνωρίζουν τους αρμόδιους φορείς και μηχανισμούς στους οποίους μπορούν να απευθυνθούν για ενημέρωση ή υποστήριξη.

	• Περιγράφουν τις βασικές κατηγορίες επαγγελματικών κινδύνων που συναντώνται στην αγροτική εργασία (χρήση μηχανημάτων, χειρωνακτική καταπόνηση, έκθεση σε χημικές ουσίες, κλιματικοί παράγοντες) και τα αντίστοιχα βασικά μέτρα πρόληψης και προστασίας. • Αναγνωρίζουν ενδεικτικές περιπτώσεις κακής πρακτικής σε ζητήματα υγείας και ασφάλειας στον πρωτογενή τομέα και να προτείνουν απλές, ρεαλιστικές και πιο ασφαλείς εναλλακτικές λύσεις. • Συμμετέχουν στη στοιχειώδη οργάνωση της αγροτικής εργασίας (π.χ. απλός προγραμματισμός εργασιών, κατανομή καθηκόντων, βασική ενημέρωση εργαζομένων ή συνεργατών, καταγραφή συμβάντων) με τρόπο που βελτιώνει τόσο την αποτελεσματικότητα όσο και την ασφάλεια. • Υιοθετούν πιο υπεύθυνες και προληπτικές συμπεριφορές απέναντι στην προσωπική και συλλογική υγεία και ασφάλεια και εμφανίζουν μεγαλύτερη ετοιμότητα να διεκδικούν συνθήκες εργασίας που σέβονται τους κανόνες και τα εργασιακά δικαιώματα στον αγροτικό χώρο..
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση των βασικών στοιχείων του θεσμικού, εργασιακού και ασφαλιστικού πλαισίου που διέπει την αγροτική εργασία και συζήτηση με τη μορφή ερωτήσεων–απαντήσεων, βασισμένη σε πραγματικά παραδείγματα από γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. • Ομαδική εργασία με ανάλυση ενδεικτικών περιπτώσεων εργασιακών σχέσεων στον πρωτογενή τομέα (π.χ. εποχική εργασία, εργασία μεταναστών, οικογενειακή απασχόληση), με στόχο τον εντοπισμό δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και πιθανών προβλημάτων. • Παρουσίαση και συζήτηση περιστατικών αγροτικών ατυχημάτων ή «παραλίγο ατυχημάτων» (case studies), με έμφαση στους παράγοντες κινδύνου και στα μέτρα πρόληψης που θα μπορούσαν να είχαν εφαρμοστεί. • Άσκηση αναγνώρισης κινδύνων σε υποθετικό ή φωτογραφικά αποτυπωμένο αγροτικό περιβάλλον εργασίας (π.χ. αγρός, στάβλος, αποθήκη, χρήση μηχανημάτων ή φυτοπροστατευτικών), μέσω διαδικασίας risk mapping. • Σύντομη ομαδική άσκηση οργάνωσης της αγροτικής εργασίας (π.χ. απλό ημερήσιο ή εβδομαδιαίο πλάνο εργασιών, κατανομή ρόλων, βασικές οδηγίες ασφάλειας), με στόχο τη σύνδεση της οργάνωσης με τη μείωση κινδύνων και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες)

	• Μελέτη σύντομου οδηγού ή εκπαιδευτικών σημειώσεων σχετικά με τα βασικά εργασιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις στην αγροτική εργασία και τις βασικές αρχές υγείας και ασφάλειας. • Παρακολούθηση 1–2 σύντομων ενημερωτικών βίντεο (π.χ. ασφαλής χρήση αγροτικών μηχανημάτων, χρήση Μέσων Ατομικής Προστασίας, βασικές πρακτικές πρόληψης ατυχημάτων στον αγρό). • Συμπλήρωση σύντομου ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης (π.χ. «τι εφαρμόζω/τι δεν εφαρμόζω σήμερα σε θέματα υγείας και ασφάλειας στην αγροτική εργασία») και διατύπωση σύντομης προσωπικής δέσμευσης για βελτίωση πρακτικών ασφάλειας και συμμόρφωσης με το θεσμικό πλαίσιο.
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της ενότητας πραγματοποιείται μέσω τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, το οποίο καλύπτει και τις τρεις υποενότητες. Οι ερωτήσεις ελέγχουν τόσο την κατανόηση βασικών εννοιών όσο και την ικανότητα επιλογής καταλληλότερης πρακτικής σε συγκεκριμένα σενάρια. Τα επιμέρους κριτήρια επιτυχίας και ο ελάχιστος βαθμός προβιβασμού ορίζονται στον γενικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.3

Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.3 «Τεχνικές και Ψηφιακές Δεξιότητες στη Σύγχρονη Αγροτική Παραγωγή» εστιάζει στον «πυρήνα» της επαγγελματικής πρακτικής στον πρωτογενή τομέα, ήτοι στο πώς παράγεται σήμερα το αγροτικό προϊόν, με ποιες τεχνικές, με ποια μέσα και με ποια πρότυπα ποιότητας και αποδοτικότητας. Συμπληρώνει τις προηγούμενες ενότητες (ΑΓΡ.1 και ΑΓΡ.2), μετατοπίζοντας το ενδιαφέρον από τη δομή της αγοράς εργασίας και το θεσμικό πλαίσιο, στις ίδιες τις τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για τη βιώσιμη, ασφαλή και ανταγωνιστική άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας.

Η επιλογή της συγκεκριμένης ενότητας βασίζεται σε σημαντικά ευρήματα της ποιοτικής έρευνας για τον πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια Κρήτης. Οι συμμετέχοντες ανέδειξαν ελλείμματα συστηματικής τεχνικής κατάρτισης, περιορισμένη πρόσβαση σε σύγχρονες μορφές εκπαίδευσης, αλλά και σημαντικές ανισότητες στη διάχυση της γνώσης και της τεχνολογίας. Επιπροσθέτως, καταγράφηκε η αυξανόμενη ανάγκη για συνδυασμό παραδοσιακών αγροτικών δεξιοτήτων με νέες τεχνικές πρακτικές, ψηφιακά εργαλεία και βασικές γνώσεις διαχείρισης δεδομένων, ώστε οι παραγωγοί και οι εργαζόμενοι να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς, της ποιότητας, της ιχνηλασιμότητας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Η ΑΓΡ.3 οργανώνει τα παραπάνω σε ένα συνεκτικό πλαίσιο μάθησης που συνδέει:

- τις βασικές τεχνικές δεξιότητες της σύγχρονης αγροτικής παραγωγής (ορθές καλλιεργητικές πρακτικές, χρήση εξοπλισμού και μηχανημάτων, βασικές αρχές ποιότητας και ασφάλειας προϊόντων),
- τη σταδιακή ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. απλές εφαρμογές καταγραφής παραγωγής, ψηφιακή επικοινωνία, βασικά εργαλεία πληροφόρησης και υποστήριξης αποφάσεων), και
- την καλλιέργεια κουλτούρας ποιότητας και επαγγελματισμού στην αγροτική εργασία (τήρηση βασικής τεκμηρίωσης, συμμόρφωση με προδιαγραφές, προσαρμογή σε νέες τεχνολογικές και αγοραστικές απαιτήσεις).

Με αυτόν τον τρόπο, η ενότητα αντιμετωπίζει τις τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες ως αναγκαίο και προσιτό μέρος μιας σύγχρονης αγροτικής επαγγελματικής ταυτότητας. Στοχεύει στην ενδυνάμωση των συμμετεχόντων ώστε να μπορούν να βελτιώνουν την παραγωγικότητα και την ποιότητα της εργασίας τους, να αξιοποιούν βασικά ψηφιακά μέσα και να προσαρμόζονται σταδιακά στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του πρωτογενούς τομέα, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα της αγροτικής δραστηριότητας.

Πίνακας 3. Syllabus Διδακτικής Ενότητας ΑΓΡ.3 – «3. Τεχνικές και Ψηφιακές Δεξιότητες στη Σύγχρονη Αγροτική Παραγωγή»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	ΑΓΡ.3
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Τεχνικές και Ψηφιακές Δεξιότητες στη Σύγχρονη Αγροτική Παραγωγή

Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα επικεντρώνεται στις βασικές τεχνικές δεξιότητες και στις ελάχιστες απαιτούμενες ψηφιακές ικανότητες που οφείλει να διαθέτει ένας σύγχρονος επαγγελματίας του πρωτογενούς τομέα, προκειμένου να συμμετέχει σε αγροτικές δραστηριότητες που υλοποιούνται με ασφάλεια, αποδοτικότητα και ποιοτικά πρότυπα. Παρουσιάζονται ενδεικτικά πεδία τεχνικής επάρκειας που αφορούν τη σωστή εκτέλεση βασικών καλλιεργητικών και παραγωγικών εργασιών, τη χρήση και στοιχειώδη συντήρηση εργαλείων και μηχανημάτων, καθώς και την τήρηση απλής παραγωγικής τεκμηρίωσης. Επιπλέον, εισάγει βασικά ψηφιακά εργαλεία που σχετίζονται με την αγροτική, κτηνοτροφική, αλιευτική και συναφή δραστηριότητα, όπως η ηλεκτρονική επικοινωνία και αρχειοθέτηση, η χρήση απλών εφαρμογών γραφείου, η αξιοποίηση ψηφιακών αρχείων και πληροφοριών (π.χ. οδηγιών, προγραμμάτων εργασιών, δεδομένων παραγωγής) και η αρχική εξοικείωση με ψηφιακές εφαρμογές που υποστηρίζουν τη σύγχρονη αγροτική παραγωγή. Τέλος, συνδέεται η αναβάθμιση των τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων με τη βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής, τη μείωση σφαλμάτων και απωλειών, την καλύτερη οργάνωση της εργασίας και τη δυνατότητα προσαρμογής στις αυξανόμενες απαιτήσεις του σύγχρονου αγροτικού περιβάλλοντος.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα οργανώνεται σε 3 επιμέρους υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Βασικές τεχνικές δεξιότητες και ορθές πρακτικές αγροτικής παραγωγής» Η υποενότητα εστιάζει στις θεμελιώδεις τεχνικές δεξιότητες που απαιτούνται στη σύγχρονη αγροτική εργασία, όπως η σωστή εκτέλεση βασικών καλλιεργητικών και παραγωγικών εργασιών, η τήρηση οδηγιών και προδιαγραφών (π.χ. φυτοπροστασία, άρδευση, συγκομιδή), καθώς και η αποφυγή συνηθισμένων λαθών που επηρεάζουν την ποιότητα και την απόδοση. Αναδεικνύεται η σχέση μεταξύ ορθής τεχνικής πρακτικής, βιωσιμότητας της εκμετάλλευσης και ασφάλειας του προϊόντος. 2η Υποενότητα: «Εισαγωγή σε ψηφιακά εργαλεία για αγρότες και εργαζόμενους στον πρωτογενή τομέα» Παρουσιάζονται βασικά ψηφιακά εργαλεία που μπορούν να υποστηρίξουν την καθημερινή αγροτική πρακτική, όπως ηλεκτρονική επικοινωνία και ανταλλαγή εγγράφων, απλές εφαρμογές γραφείου για καταγραφή παραγωγής, κόστους και προγραμματισμό εργασιών, καθώς και βασική εξοικείωση με ψηφιακές πλατφόρμες πληροφόρησης (π.χ. καιρός, αγορές, γεωργικές οδηγίες). Τονίζεται ο ρόλος της σταδιακής ψηφιακής ενσωμάτωσης ακόμη και σε μικρές και οικογενειακές εκμεταλλεύσεις.

	3η Υποενότητα: «Ποιότητα παραγωγής, ιχνηλασιμότητα και βασική τεκμηρίωση» Η υποενότητα εξετάζει την έννοια της ποιότητας στον πρωτογενή τομέα, συνδέοντάς τη με την τήρηση προτύπων, την ασφάλεια τροφίμων και την αξιοπιστία της παραγωγής. Παρουσιάζονται απλές μορφές τεκμηρίωσης (καταγραφή εργασιών, ημερολόγιο αγρού/εκμετάλλευσης, βασική ιχνηλασιμότητα), καθώς και η σημασία τους για τη συμμόρφωση με απαιτήσεις πιστοποίησης, τη συνεργασία με συνεταιρισμούς ή αγορές και τη μείωση κινδύνων και διαφορών.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικός σκοπός της ενότητας είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να ενισχύσουν τον «παραγωγικό πυρήνα» της επαγγελματικής τους ταυτότητας στον πρωτογενή τομέα, συνδυάζοντας βασικές τεχνικές δεξιότητες αγροτικής παραγωγής με στοιχειώδη ψηφιακή επάρκεια και κουλτούρα ποιότητας, ορθολογικής διαχείρισης και βιωσιμότητας των αγροτικών δραστηριοτήτων. α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση της σημασίας των τεχνικών οδηγιών, των καλλιεργητικών πρακτικών και των προδιαγραφών ποιότητας (π.χ. ορθές γεωργικές πρακτικές, υγειονομικοί κανόνες, πρότυπα πιστοποίησης) για την ασφάλεια, την απόδοση και την ποιότητα της αγροτικής παραγωγής. • Γνώση βασικών τύπων ψηφιακών εργαλείων που χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη αγροτική δραστηριότητα (ηλεκτρονική επικοινωνία, βασικές εφαρμογές γραφείου, απλή καταγραφή δεδομένων παραγωγής, ψηφιακές πλατφόρμες πληροφόρησης). • Αντίληψη της σχέσης μεταξύ τεχνικής επάρκειας, ψηφιακών δεξιοτήτων και επαγγελματικής αξιοπιστίας απέναντι σε αγορές, συνεργάτες, συνεταιρισμούς και θεσμικούς φορείς. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Ικανότητα εφαρμογής βασικών τεχνικών διαδικασιών αγροτικής παραγωγής σύμφωνα με οδηγίες, προδιαγραφές και καλές πρακτικές (π.χ. καλλιεργητικές εργασίες, χειρισμός εξοπλισμού, βασικοί έλεγχοι ποιότητας). • Χρήση απλών ψηφιακών εργαλείων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αρχεία pdf, βασικές εφαρμογές γραφείου ή κινητού τηλεφώνου) για επικοινωνία, οργάνωση εργασιών και στοιχειώδη παρακολούθηση της παραγωγής. • Συμμετοχή στην τήρηση απλής παραγωγικής και τεχνικής τεκμηρίωσης (π.χ. καταγραφή εργασιών, ημερολόγιο αγρού, φωτογραφική αποτύπωση, βασική αρχειοθέτηση). γ) Συμπεριφορές / Στάσεις

	• Υιοθέτηση στάσης εστίασης στην ποιότητα, τη συνέπεια και την ορθότητα των αγροτικών πρακτικών, αντί της λογικής της πρόχειρης ή αποσπασματικής εκτέλεσης εργασιών. • Αποδοχή της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και της βασικής οργάνωσης ως μέσων υποστήριξης της καθημερινής αγροτικής εργασίας και όχι ως περιττής επιβάρυνσης. • Ανάπτυξη διάθεσης συνεχούς βελτίωσης των τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων ως στοιχείου επαγγελματικής αξιοπρέπειας, ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας στον πρωτογενή τομέα.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες θα είναι σε θέση να προβαίνουν στα παρακάτω: • Να περιγράφουν βασικές τεχνικές διαδικασίες και πρακτικές που σχετίζονται με τη σύγχρονη αγροτική παραγωγή, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες προδιαγραφές και απαιτήσεις ποιότητας. • Να αναγνωρίζουν τη σημασία της τήρησης τεχνικών οδηγιών, καλλιεργητικών πρακτικών και προτύπων (π.χ. ορθές γεωργικές πρακτικές) για την ποιότητα της παραγωγής και τη μείωση λαθών και απωλειών. • Να χρησιμοποιούν βασικά ψηφιακά εργαλεία (ηλεκτρονική επικοινωνία, αρχεία pdf, απλές εφαρμογές γραφείου) για την οργάνωση της εργασίας, την καταγραφή δεδομένων και την επικοινωνία με συνεργάτες, φορείς ή πελάτες. • Να οργανώνουν στοιχειωδώς πληροφορίες και αρχεία που αφορούν την αγροτική εκμετάλλευση (π.χ. εργασίες, εισροές, παραγωγή, φωτογραφική τεκμηρίωση), συμβάλλοντας σε καλύτερη παρακολούθηση και έλεγχο της δραστηριότητας. • Να συνδέουν την τεχνική και ψηφιακή επάρκεια με τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της ποιότητας των προϊόντων και της επαγγελματικής αξιοπιστίας τους στον αγροτικό τομέα. • Να αναπτύσσουν πιο υπεύθυνες και συστηματικές πρακτικές εργασίας, απομακρυνόμενοι από αποσπασματικές ή εμπειρικές προσεγγίσεις που αυξάνουν τον κίνδυνο λαθών και απωλειών.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση και ανάλυση βασικών αγροτικών τεχνικών πρακτικών (π.χ. καλλιεργητικές εργασίες, συγκομιδή, χρήση εξοπλισμού) με έμφαση στην τήρηση οδηγιών, προδιαγραφών και ορθών πρακτικών. • Ανάλυση πραγματικών ή προσομοιωμένων περιπτώσεων αστοχιών στην αγροτική παραγωγή (π.χ. λανθασμένη εφαρμογή εισροών, κακή αποθήκευση προϊόντων, μη έγκαιρες παρεμβάσεις) και συζήτηση για τις αιτίες και τις συνέπειες στην ποιότητα και το εισόδημα. • Επίδειξη βασικών ψηφιακών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην καθημερινή αγροτική πρακτική

	(ηλεκτρονική επικοινωνία, απλή καταγραφή εργασιών και εξόδων, αποθήκευση φωτογραφιών και αρχείων παραγωγής). • Ομαδική άσκηση οργάνωσης ψηφιακού ή έντυπου φακέλου αγροτικής εκμετάλλευσης (π.χ. καλλιεργητικό ημερολόγιο, τιμολόγια εισροών, φωτογραφική καταγραφή καλλιεργειών, επικοινωνία με συνεργάτες ή γεωπόνους). • Συζήτηση – εργαστήριο για την έννοια της ποιότητας στην αγροτική παραγωγή, με παραδείγματα «καλής» και «κακής» πρακτικής (π.χ. προϊόντα διαφορετικής ποιότητας, απώλειες λόγω κακής διαχείρισης). Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη σύντομου οδηγού για βασικές τεχνικές πρακτικές και τήρηση απλής τεχνικής τεκμηρίωσης στην αγροτική παραγωγή (σε απλή και κατανοητή γλώσσα). • Παρακολούθηση 1–2 σύντομων βίντεο με επίδειξη απλών ψηφιακών πρακτικών για τον αγροτικό τομέα (π.χ. καταγραφή εργασιών, φωτογραφική παρακολούθηση καλλιέργειας, οργάνωση αρχείων). • Μικρή πρακτική άσκηση: οι καταρτιζόμενοι/ες καλούνται να δημιουργήσουν, με βάση δικό τους παράδειγμα ή υποθετικό σενάριο, έναν «μίνι φάκελο αγροτικής εκμετάλλευσης» (έντυπο ή ψηφιακό) που να περιλαμβάνει βασικές σημειώσεις, καταγραφές και τεκμήρια παραγωγή.
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της ενότητας πραγματοποιείται μέσω τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, που καλύπτει και τις τρεις υποενότητες. Οι ερωτήσεις ελέγχουν την κατανόηση βασικών εννοιών, αλλά και την ικανότητα επιλογής καταλληλότερων πρακτικών σε απλά σενάρια. Τα κριτήρια επιτυχίας και οι λεπτομέρειες εξέτασης ορίζονται στον γενικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.4

Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.4 «Οργάνωση Εκμετάλλευσης, Συνεργασία, Επικοινωνία και Βιώσιμες Πρακτικές στον Αγροτικό Τομέα» μεταφέρει το επίκεντρο από το «τι» και το «πώς» της αγροτικής παραγωγής στο «πώς οργανώνεται συλλογικά» και «με ποιους όρους συνεργασίας» αυτή υλοποιείται στον πρωτογενή τομέα. Εστιάζει στις σχέσεις και στις πρακτικές που αναπτύσσονται εντός της αγροτικής εκμετάλλευσης και γύρω από αυτήν, ήτοι μεταξύ παραγωγών, εργαζομένων, μελών οικογένειας, συνεργατών, συνεταιρισμών, ομάδων παραγωγών και τοπικών φορέων, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο η επικοινωνία, η συνεργασία και οι βιώσιμες πρακτικές επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και τη συνοχή της αγροτικής δραστηριότητας.

Από την ανάλυση του πρωτογενούς τομέα και τα ευρήματα της ποιοτικής διερεύνησης αναδείχθηκαν επανειλημμένα:

- δυσκολίες στη σαφή επικοινωνία και στον συντονισμό εργασιών εντός των εκμεταλλεύσεων και μεταξύ μονάδων-αγροτών και συνεταιρισμών,
- ασάφεια ρόλων και άτυπες ιεραρχίες, ιδιαίτερα σε οικογενειακές ή μικτές (οικογενειακές-μισθωτές) μορφές εργασίας,
- εντάσεις σε περιόδους αυξημένης πίεσης (συγκομιδή, καιρικά φαινόμενα, προθεσμίες),
- άνισες σχέσεις ισχύος και στερεότυπα που αφορούν γυναίκες, νέους και μετανάστες εργαζόμενους,
- περιορισμένη ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στην καθημερινή οργάνωση της εργασίας και της παραγωγής.

Η ΑΓΡ.4 οργανώνεται ως ενότητα αντιμετωπίζει την επικοινωνία, τη συνεργασία και τη βιωσιμότητα ως σημαίνοντες παράγοντες για τη λειτουργικότητα, την ανθεκτικότητα και τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Ταυτόχρονα, εισάγει τη διάσταση της ισότητας, του σεβασμού και της μη διάκρισης ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής αγροτικής πρακτικής και της συλλογικής οργάνωσης της εργασίας.

Η ενότητα συνδέει:

- τη λειτουργική επικοινωνία στον αγροτικό χώρο (σαφής συνεννόηση, ανάθεση εργασιών, ανατροφοδότηση, επίλυση συγκρούσεων),
- την αποτελεσματική συνεργασία και οργάνωση της εκμετάλλευσης (κατανομή ρόλων, συντονισμός, συλλογικές μορφές δράσης, συνεταιρισμοί),
- την υιοθέτηση βιώσιμων και κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών, με σεβασμό στον άνθρωπο, στο περιβάλλον, στους συνεταιρισμούς και στην τοπική κοινότητα.

Με αυτόν τον τρόπο, η ΑΓΡ.4 συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας πιο συνεργατικής, συμπεριληπτικής και βιώσιμης αγροτικής επαγγελματικής κουλτούρας, ενισχύοντας τη συνοχή του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης και προετοιμάζοντας το έδαφος για την επόμενη ενότητα που αφορά τη μακροπρόθεσμη επαγγελματική εξέλιξη και την αγροτική επιχειρηματικότητα.

Πίνακας 4. Syllabus Διδακτικής Ενότητας ΑΓΡ.4 – «Οργάνωση Εκμετάλλευσης, Συνεργασία, Επικοινωνία και Βιώσιμες Πρακτικές στον Αγροτικό Τομέα»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	ΑΓΡ.4
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Οργάνωση Εκμετάλλευσης, Συνεργασία, Επικοινωνία και Βιώσιμες Πρακτικές στον Αγροτικό Τομέα
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.4 επικεντρώνεται στις δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και συντονισμού που απαιτούνται για την ομαλή λειτουργία της αγροτικής εκμετάλλευσης και τη διαχείριση της καθημερινής εργασίας στον πρωτογενή τομέα. Παράλληλα, ενσωματώνει τη διάσταση της ισότητας, της μη διάκρισης και της βιωσιμότητας, αναδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο κοινωνικοί ρόλοι, άτυπες ιεραρχίες και παραδοσιακές αντιλήψεις επηρεάζουν τις εργασιακές σχέσεις και την οργάνωση της αγροτικής παραγωγής.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα οργανώνεται σε 3 επιμέρους υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Βασικές αρχές επικοινωνίας και συντονισμού στην αγροτική εργασία» Αναλύονται βασικές αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας στο πλαίσιο της αγροτικής εκμετάλλευσης και της εργασίας πεδίου, όπως σαφής μεταφορά οδηγιών, έγκαιρη ενημέρωση, ενεργητική ακρόαση και αποσαφήνιση ρόλων. Εξετάζονται συχνές πηγές προβλημάτων, όπως η πίεση χρόνου, η εποχικότητα, οι άτυπες ιεραρχίες και οι γλωσσικές ή πολιτισμικές διαφοροποιήσεις, καθώς και τρόποι περιορισμού τους στην καθημερινή πρακτική. 2η Υποενότητα: «Συνεργασία, κατανομή ρόλων και διαχείριση εντάσεων στην αγροτική εκμετάλλευση» Εστιάζει στη λειτουργία της ομάδας εργασίας στον πρωτογενή τομέα (οικογενειακή εργασία, μισθωτοί εργαζόμενοι, εποχικό προσωπικό, συνεργαζόμενοι παραγωγοί). Αναλύονται ζητήματα κατανομής αρμοδιοτήτων, συντονισμού εργασιών, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και διαχείρισης συγκρούσεων που προκύπτουν σε περιόδους αυξημένης πίεσης (συγκομιδή, καιρικά φαινόμενα, οικονομικές πιέσεις). Αναδεικνύεται η σημασία της συνεργασίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης. 3η Υποενότητα: «Ισότητα, σεβασμός και συμπεριληπτικό περιβάλλον στον αγροτικό τομέα» Εξετάζονται έμφυλα και κοινωνικά στερεότυπα που συναντώνται στην αγροτική εργασία και επηρεάζουν την ένταξη, την καθημερινή

	εμπειρία και την επαγγελματική εξέλιξη γυναικών, νέων, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων. Παρουσιάζονται πρακτικές για τη δημιουργία ενός πιο ασφαλούς, δίκαιου και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος εργασίας (σεβασμός, μη ανοχή σε υποτιμητικές συμπεριφορές, ίση κατανομή εργασιών), συνδέοντας την ισότητα με τη συνοχή της ομάδας και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του αγροτικού τομέα.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικός σκοπός της ενότητας είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να μπορούν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται στον αγροτικό χώρο με τρόπο που μειώνει τις καθημερινές εντάσεις, ενισχύει την εμπιστοσύνη και προάγει τον σεβασμό, τη συμπερίληψη και την ισότιμη συμμετοχή όλων όσοι εμπλέκονται στην αγροτική εργασία και παραγωγή. α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση βασικών αρχών αποτελεσματικής επικοινωνίας σε αγροτικά εργασιακά περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από εποχικότητα, ένταση εργασίας και ετερογένεια ρόλων. • Γνώση βασικών εννοιών που σχετίζονται με τη λειτουργία ομάδων στην αγροτική παραγωγή (ρόλοι, άτυπες ιεραρχίες, οικογενειακές και εργασιακές σχέσεις, συνεργασίες μεταξύ παραγωγών και εργατών). • Εξοικείωση με τις βασικές αρχές ισότητας των φύλων, μη διάκρισης και σεβασμού της διαφορετικότητας στον πρωτογενή τομέα και με το πώς αυτές εφαρμόζονται στην καθημερινή αγροτική πρακτική.. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Εφαρμογή απλών τεχνικών επικοινωνίας στον χώρο της αγροτικής εργασίας (σαφής διατύπωση οδηγιών, επιβεβαίωση κατανόησης, διατύπωση ερωτήσεων, βασική ανατροφοδότηση). • Συμμετοχή σε ομαδικές συζητήσεις και συνεργασίες (π.χ. σε εκμεταλλεύσεις, ομάδες παραγωγών, οικογενειακές επιχειρήσεις) με σεβασμό στον λόγο των άλλων και δομημένο τρόπο έκφρασης. • Χρήση πρακτικών εργαλείων για την πρόληψη και διαχείριση μικρο-συγκρούσεων που προκύπτουν από πίεση χρόνου, κατανομή εργασιών ή πολιτισμικές διαφορές. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Ανάπτυξη στάσης σεβασμού προς όλους/όλες τους/τις συναδέλφους και συνεργάτες στον αγροτικό τομέα, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, καταγωγής ή εργασιακού ρόλου. • Πρόθεση αποφυγής και αποδοκιμασίας προσβλητικών, υποτιμητικών ή αποκλειστικών συμπεριφορών, καθώς και

	ετοιμότητα παρέμβασης όταν αυτές εμφανίζονται στον χώρο εργασίας. • Αντίληψη της καλής επικοινωνίας, της συνεργασίας και της ισότητας όχι ως «δευτερεύοντα» ζητήματα, αλλά ως βασικά στοιχεία επαγγελματισμού, βιωσιμότητας και ποιότητας της αγροτικής εργασίας.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες θα είναι σε θέση να: • Περιγράφουν βασικές αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας και να αναγνωρίζουν συχνές πηγές παρεξήγησης και έντασης στον χώρο της αγροτικής εργασίας και παραγωγής. • Εντοπίζουν παράγοντες που ενισχύουν ή υπονομεύουν τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη μέσα σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, συνεργεία, ομάδες παραγωγών ή συνεταιριστικά σχήματα. • Αναγνωρίζουν έμφυλα στερεότυπα και άλλες μορφές διάκρισης (π.χ. λόγω ηλικίας, καταγωγής, εργασιακής θέσης) και να κατανοούν τις επιπτώσεις τους στην ένταξη, τη συμμετοχή και την επαγγελματική εξέλιξη στον πρωτογενή τομέα. • Επιλέγουν πιο λειτουργικούς τρόπους διατύπωσης οδηγιών, παρατηρήσεων, κριτικής ή διαφωνίας, ώστε να αποφεύγεται η κλιμάκωση συγκρούσεων και να διατηρείται η συνοχή της ομάδας. • Υιοθετούν συμπεριφορές που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός κλίματος σεβασμού, συμπερίληψης και συλλογικής ευθύνης στην αγροτική εργασία και συνεργασία.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Βιωματική άσκηση με σύντομα σενάρια προβλημάτων από το αγροτικό περιβάλλον (π.χ. ασάφεια οδηγιών σε εποχικούς εργαζόμενους, εντάσεις λόγω πίεσης χρόνου στη συγκομιδή, διαφορές αντιλήψεων μεταξύ παλαιότερων και νεότερων εργαζομένων) και αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων επικοινωνίας και επίλυσης. • Ομαδικές συζητήσεις για τυπικές συγκρουσιακές καταστάσεις στον πρωτογενή τομέα (π.χ. κατανομή εργασιών στο χωράφι ή στην εκμετάλλευση, ωράρια, αμοιβές, συνεργασία με μέλη της οικογένειας ή εξωτερικό εργατικό δυναμικό) και καταγραφή πρακτικών λύσεων «χαμηλής έντασης». • Εργαστήριο ευαισθητοποίησης για έμφυλα στερεότυπα και κοινωνικές ανισότητες στην αγροτική εργασία, με χρήση ανώνυμων παραδειγμάτων και μαρτυριών που αφορούν γυναίκες, νέους/ες και μετανάστες/τριες στον πρωτογενή τομέα. • Άσκηση σε μικρές ομάδες για τη διαμόρφωση «βασικών κανόνων συνεργασίας» που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε μια αγροτική εκμετάλλευση, ένα συνεργείο συγκομιδής ή μια

	ομάδα παραγωγών (σαφήνεια ρόλων, τρόποι επικοινωνίας, διαχείριση διαφορών).. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη σύντομου κειμένου ή φυλλαδίου για ζητήματα επικοινωνίας, συνεργασίας, ισότητας και μη διάκρισης στην αγροτική εργασία. • Στοχαστική άσκηση: καταγραφή από κάθε καταρτιζόμενο/η μιας προσωπικής εμπειρίας παρεξήγησης, έντασης ή αποκλεισμού στον χώρο της αγροτικής εργασίας και αναστοχασμός πάνω σε εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης. • Συμπλήρωση σύντομου ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης στάσεων (π.χ. απέναντι στη συνεργασία, στη διαφορετικότητα, στον ρόλο των γυναικών και των νέων στον πρωτογενή τομέα).
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της ενότητας πραγματοποιείται μέσω τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, που καλύπτει και τις τρεις υποενότητες. Οι ερωτήσεις ελέγχουν την κατανόηση βασικών αρχών και εννοιών αλλά και την ικανότητα επιλογής καταλληλότερης στάσης ή πρακτικής σε συγκεκριμένα, απλά σενάρια. Τα όρια επιτυχίας και ο τρόπος διεξαγωγής της εξέτασης καθορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.5

Η Διδακτική Ενότητα ΑΓΡ.5 «Διαδρομές Επαγγελματικής Εξέλιξης, Αγροτική Επιχειρηματικότητα και Ενίσχυση της Συμμετοχής Νέων και Ευάλωτων Ομάδων» μετατοπίζει το επίκεντρο από την παρούσα κατάσταση της αγροτικής απασχόλησης στο ζήτημα της επαγγελματικής προοπτικής και του μέλλοντος όσων εργάζονται ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον πρωτογενή τομέα. Εν προκειμένω, εστιάζει στις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης, στην αγροτική επιχειρηματικότητα και στις προϋποθέσεις ουσιαστικής ένταξης και παραμονής νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων στον αγροτικό χώρο.

Από την ανάλυση του πρωτογενούς τομέα και τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας προκύπτει ότι, για πολλούς/πολλές, η αγροτική απασχόληση βιώνεται ως επιλογή «χαμηλής προοπτικής», με έντονη αβεβαιότητα, περιορισμένη κοινωνική αναγνώριση και δυσκολία σχεδιασμού μακροπρόθεσμης επαγγελματικής διαδρομής. Την ίδια στιγμή, ο αγροτικός τομέας αντιμετωπίζει σημαντικά ζητήματα ανανέωσης του ανθρώπινου δυναμικού και ανάγκης μετάβασης σε πιο βιώσιμα, ποιοτικά και οργανωμένα παραγωγικά μοντέλα. Σε αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύονται δυνατότητες για νέες μορφές αγροτικής επιχειρηματικότητας (π.χ. μικρές οικογενειακές εκμεταλλεύσεις με προστιθέμενη αξία, συνεργατικά σχήματα, σύνδεση παραγωγής με μεταποίηση, πιστοποίηση και αγροτουρισμό), οι οποίες συχνά παραμένουν αναξιοποίητες.

Επιπλέον, οι νέοι, οι γυναίκες και οι μετανάστες/ριες συχνά συναντούν πολλαπλά εμπόδια ένταξης και εξέλιξης στον πρωτογενή τομέα, όπως στερεότυπα, περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους και γνώση, αδυναμία δικτύωσης ή έλλειψη υποστηρικτικών δομών. Η ΑΓΡ.5 αντιμετωπίζει τα ζητήματα αυτά όχι μόνο ως κοινωνική πρόκληση, αλλά και ως κρίσιμο παράγοντα βιωσιμότητας, καινοτομίας και ανανέωσης της αγροτικής παραγωγής.

Η ενότητα συγκροτείται, έτσι, ως ενότητα «ορίζοντα και στρατηγικής», που βοηθά τους/τις καταρτιζόμενους/ες:

- να χαρτογραφήσουν ρεαλιστικά τις πιθανές επαγγελματικές διαδρομές στον αγροτικό τομέα,
- να κατανοήσουν βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης,
- να αναγνωρίσουν τη σημασία της ένταξης και ενεργού συμμετοχής νέων και ευάλωτων ομάδων ως αναπόσπαστο στοιχείο ενός σύγχρονου, βιώσιμου και κοινωνικά δίκαιου πρωτογενούς τομέα.

Με τον τρόπο αυτό, η ΑΓΡ.5 λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις προηγούμενες ενότητες, ολοκληρώνοντας το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης με μια προοπτική εξέλιξης, σχεδιασμού και ενεργητικής συμμετοχής στο μέλλον της αγροτικής παραγωγής.

Πίνακας 5. Syllabus Διδακτικής Ενότητας ΚΑΤ.5 – «Διαδρομές Επαγγελματικής Εξέλιξης, Αγροτική Επιχειρηματικότητα και Ενίσχυση της Συμμετοχής Νέων και Ευάλωτων Ομάδων»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	ΑΓΡ.5
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Διαδρομές Επαγγελματικής Εξέλιξης, Αγροτική Επιχειρηματικότητα και Ενίσχυση της Συμμετοχής Νέων και Ευάλωτων Ομάδων
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα εστιάζει στις επαγγελματικές διαδρομές και στις δυνατότητες εξέλιξης στον πρωτογενή τομέα, στις βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης, καθώς και στις προϋποθέσεις ουσιαστικής ένταξης και στήριξης νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων στην αγροτική εργασία και παραγωγή. Παρουσιάζονται ενδεικτικά σενάρια επαγγελματικής πορείας (π.χ. από εποχικός εργαζόμενος σε σταθερό απασχολούμενο, από παραγωγός σε οργανωμένη αγροτική εκμετάλλευση ή συνεργατικό σχήμα), βασικές έννοιες απλού επιχειρηματικού σχεδιασμού (κόστος παραγωγής, έσοδα, διάθεση προϊόντων, συνεργασίες), καθώς και πρακτικές υποστήριξης της ένταξης και παραμονής ευάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες να αντιληφθούν τον αγροτικό τομέα όχι μόνο ως πρόσκαιρη ή αναγκαστική απασχόληση, αλλά ως πεδίο στο οποίο μπορούν –υπό προϋποθέσεις– να οικοδομήσουν μια πιο σταθερή, βιώσιμη και συμπεριληπτική επαγγελματική προοπτική.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα οργανώνεται σε 3 επιμέρους υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Επαγγελματικές διαδρομές και σχεδιασμός καριέρας στον πρωτογενή τομέα» Εξετάζονται τυπικές και άτυπες διαδρομές επαγγελματικής εξέλιξης στον αγροτικό τομέα, όπως η μετάβαση από την οικογενειακή ή εποχική εργασία σε πιο σταθερές μορφές απασχόλησης, η ανάληψη μεγαλύτερης ευθύνης σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, η συμμετοχή σε συλλογικά σχήματα (ομάδες παραγωγών, συνεταιρισμοί) ή η σταδιακή ανάπτυξη αυτόνομης παραγωγικής δραστηριότητας. Αναλύονται οι παράγοντες που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την εξέλιξη (εκπαίδευση, πρόσβαση σε γη και κεφάλαιο, δίκτυα συνεργασίας, οικογενειακές υποχρεώσεις, γεωγραφικοί περιορισμοί). Οι καταρτιζόμενοι/ες καλούνται να χαρτογραφήσουν πιθανές επαγγελματικές διαδρομές που ανταποκρίνονται στις δικές τους δυνατότητες και επιδιώξεις.

	2η Υποενότητα: «Βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης» Παρουσιάζονται, σε απλό και πρακτικό επίπεδο, βασικές έννοιες αγροτικής επιχειρηματικότητας, όπως είδη αγροτικών δραστηριοτήτων και συμπληρωματικών υπηρεσιών (π.χ. μεταποίηση μικρής κλίμακας, απευθείας διάθεση προϊόντων, αγροτουρισμός), στοιχειώδης προσέγγιση κόστους–εσόδων, σημασία της ποιότητας, της συνέπειας και της σχέσης με τον καταναλωτή ή τον έμπορο. Δίνεται έμφαση στη λογική της βιώσιμης μικρής αγροτικής δραστηριότητας και όχι σε τεχνικές λογιστικής ή φορολογίας, με στόχο οι καταρτιζόμενοι/ες να αντιληφθούν πώς μπορούν να οργανώσουν ρεαλιστικά μια παραγωγική ή επιχειρηματική πρωτοβουλία. 3η Υποενότητα: «Ένταξη νέων και ευάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα: πρακτικές στήριξης και συμπερίληψης» Η υποενότητα εστιάζει στις προκλήσεις και στις δυνατότητες ένταξης νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων στον αγροτικό τομέα. Αναδεικνύονται βασικά εμπόδια (έλλειψη πρόσβασης σε πόρους, στερεότυπα, γλωσσικά και θεσμικά εμπόδια, αβεβαιότητα απασχόλησης), καθώς και πρακτικές υποστήριξης και συμπερίληψης (mentoring από έμπειρους παραγωγούς, σταδιακή ανάληψη ρόλων, δίκαιη μεταχείριση, αξιοποίηση συλλογικών σχημάτων). Η ένταξη παρουσιάζεται όχι μόνο ως ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά και ως κρίσιμος παράγοντας ανανέωσης, βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας του πρωτογενούς τομέα.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικός σκοπός της ενότητας είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να αποκτήσουν ένα πιο σαφές, ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο πλαίσιο κατανόησης των επαγγελματικών τους επιλογών στον πρωτογενή τομέα, να εξοικειωθούν με βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης και να αναγνωρίσουν τον κρίσιμο ρόλο της ένταξης νέων, γυναικών και άλλων ευάλωτων ομάδων στη βιωσιμότητα και ανανέωση του αγροτικού τομέα συνολικά. α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση βασικών τύπων επαγγελματικών διαδρομών στον πρωτογενή τομέα (μισθωτή αγροτική εργασία, οικογενειακή εκμετάλλευση, αυτοαπασχόληση, μικρή αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα, συμμετοχή σε συνεταιριστικά σχήματα). • Εξοικείωση με απλές και πρακτικές έννοιες αγροτικής επιχειρηματικότητας, ήτοι είδη παραγωγικής δραστηριότητας, βασική διάκριση κόστους–εσόδων, τιμολόγηση, διάθεση προϊόντων, συνεργασίες και συλλογικά σχήματα. • Γνώση βασικών παραγόντων που επηρεάζουν την είσοδο, την ένταξη και την παραμονή νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων στον αγροτικό τομέα (πρόσβαση σε γη, κεφάλαιο, γνώση, δίκτυα, κοινωνικές αντιλήψεις).

	β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Ικανότητα χαρτογράφησης, σε απλή και ρεαλιστική μορφή, μιας πιθανής προσωπικής επαγγελματικής διαδρομής στον πρωτογενή τομέα (π.χ. βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο πλάνο 3–5 ετών). • Συμμετοχή σε βασική άσκηση εκτίμησης κόστους–απόδοσης για μια απλή αγροτική δραστηριότητα ή προϊόν (σε ιδιαίτερα απλοποιημένο επίπεδο, χωρίς τεχνικές λογιστικές απαιτήσεις). • Ανάπτυξη πρακτικών και εφαρμόσιμων ιδεών για τη βελτίωση της ένταξης και της υποστήριξης νέων, γυναικών και μεταναστών σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, ομάδες παραγωγών ή μικρές επιχειρήσεις. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Υιοθέτηση πιο ενεργητικής και υπεύθυνης στάσης απέναντι στον επαγγελματικό σχεδιασμό και τις επιλογές στον πρωτογενή τομέα, πέρα από τη λογική της αποκλειστικής εξάρτησης από συγκυριακές ευκαιρίες. • Διαμόρφωση αντίληψης ότι η αγροτική επιχειρηματικότητα μπορεί να αποτελεί ρεαλιστική δυνατότητα εξέλιξης υπό προϋποθέσεις (σχεδιασμός, συνεργασίες, γνώση), και όχι μόνο υψηλό ρίσκο ή λύση ανάγκης. • Ανάπτυξη στάσης σεβασμού, δικαιοσύνης και υποστήριξης απέναντι σε νέους/νέες, γυναίκες και μετανάστες που εισέρχονται στον αγροτικό τομέα, με έμφαση στη δίκαιη μεταχείριση, την αποφυγή εκμετάλλευσης και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των ανθρώπινων σχέσεων εργασίας.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες θα είναι σε θέση να: • Περιγράφουν ενδεικτικές επαγγελματικές διαδρομές στον πρωτογενή τομέα (μισθωτή αγροτική εργασία, οικογενειακή εκμετάλλευση, αυτοαπασχόληση, συνεργατικά σχήματα) και να αναγνωρίζουν τη δική τους θέση και προοπτική μέσα σε αυτές. • Διατυπώνουν, σε βασικό και ρεαλιστικό επίπεδο, προσωπικούς επαγγελματικούς στόχους για τα επόμενα χρόνια και να εντοπίζουν ενδιάμεσα βήματα (ανάγκες κατάρτισης, απόκτηση εμπειρίας, συνεργασίες, αξιοποίηση προγραμμάτων στήριξης). • Αναγνωρίζουν βασικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μια απλή προσπάθεια αγροτικής επιχειρηματικότητας ή αυτοαπασχόλησης (είδος παραγωγής ή υπηρεσίας, βασικό κόστος, διάθεση προϊόντων, αγορές, συνεργασίες). • Εντοπίζουν εμπόδια και ευκαιρίες για την ένταξη και παραμονή νέων, γυναικών, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα και να προτείνουν απλές, εφαρμόσιμες

	παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης ή ομάδας παραγωγών. • Αντιλαμβάνονται την επαγγελματική τους πορεία στον αγροτικό τομέα όχι ως «στατική» ή προδιαγεγραμμένη, αλλά ως διαδρομή που μπορεί να σχεδιαστεί, να ενισχυθεί και να αναπροσαρμοστεί με βάση τις συνθήκες, τις δεξιότητες και τις συλλογικές δυνατότητες..
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Ομαδική συζήτηση για τις μέχρι τώρα επαγγελματικές εμπειρίες των συμμετεχόντων στον πρωτογενή τομέα και τις προσδοκίες τους για το μέλλον (π.χ. παραμονή στη γεωργία, αλλαγή ρόλου, διαφοροποίηση δραστηριότητας). • Άσκηση «χάρτη επαγγελματικής διαδρομής»: κάθε καταρτιζόμενος/η χαρτογραφεί μια πιθανή πορεία 3–5 ετών στον αγροτικό τομέα (π.χ. βελτίωση εκμετάλλευσης, μετάβαση σε συλλογικό σχήμα, ανάληψη νέας δραστηριότητας), με ενδιάμεσα βήματα και ανάγκες κατάρτισης. • Εισαγωγή σε βασικές έννοιες αγροτικής επιχειρηματικότητας, με απλά και ρεαλιστικά παραδείγματα (π.χ. μικρή οικογενειακή εκμετάλλευση, διάθεση προϊόντων σε τοπική αγορά, συνεργασία με συνεταιρισμό). • Ομαδική άσκηση υπολογισμού, σε πολύ απλοποιημένη μορφή, του κόστους και της πιθανής τιμής ενός αγροτικού προϊόντος ή υπηρεσίας (π.χ. εργασία, εισροές, μεταφορές, βασικό περιθώριο). • Συζήτηση για παραδείγματα ένταξης ή αποκλεισμού νέων, γυναικών ή μεταναστών στον πρωτογενή τομέα (χωρίς προσωπικά δεδομένα) και συλλογική αναζήτηση πρακτικών, εφαρμόσιμων λύσεων σε επίπεδο ομάδας ή αγροτικής εκμετάλλευσης. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Σύντομη γραπτή άσκηση: διαμόρφωση προσωπικού «μικρού πλάνου» επαγγελματικής εξέλιξης στον πρωτογενή τομέα (1–2 σελίδες, σε απλή και κατανοητή γλώσσα). • Μελέτη σύντομου κειμένου/φυλλαδίου με βασικές αρχές αγροτικής επιχειρηματικότητας, παραδείγματα διαφοροποίησης δραστηριοτήτων και καλές πρακτικές ένταξης νέων και ευάλωτων ομάδων. • Συμπλήρωση μικρού ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης (π.χ. «ποια εμπόδια βλέπω στην εξέλιξή μου», «ποιες δεξιότητες χρειάζομαι», «πώς μπορώ να συμβάλω σε πιο συμπεριληπτικό περιβάλλον εργασίας»).

Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της ενότητας πραγματοποιείται μέσω τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, που καλύπτει και τις τρεις υποενότητες. Οι ερωτήσεις ελέγχουν την κατανόηση βασικών εννοιών και την ικανότητα επιλογής ρεαλιστικών, μη αποκλειστικών πρακτικών σε σύντομα σενάρια. Τα όρια επιτυχίας και οι όροι συμμετοχής στην εξέταση καθορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.
-------------------	--

Επίλογος

Συνοψίζοντας, τα πέντε αναπτυγμένα τομεακά syllabi για τον Πρωτογενή Τομέα συγκροτούν ένα συνεκτικό και λειτουργικό Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων και των τριών Κοινών Διδακτικών Ενοτήτων για τις αναγκαίες οριζόντιες-ήπιες δεξιότητες: OPI.1-OPI.3), το οποίο μεταφράζει τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας και της ανάλυσης αναγκών σε συγκεκριμένες, δομημένες και εφαρμόσιμες μαθησιακές ενότητες. Το Υπο-Πρόγραμμα καλύπτει το σύνολο των εξαιρετικά σημαντικών διαστάσεων που ανέδειξαν οι συμμετέχοντες στη διαδικασία διαβούλευσης και τα focus groups, ήτοι τη δομή και τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής αγοράς εργασίας και των παραγωγικών συνθηκών (ΑΓΡ.1), το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, τα εργασιακά δικαιώματα και τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας στην αγροτική εργασία (ΑΓΡ.2), τον «παραγωγικό πυρήνα» και τις τεχνικές και ψηφιακές δεξιότητες της σύγχρονης αγροτικής παραγωγής (ΑΓΡ.3), τις δεξιότητες οργάνωσης, συνεργασίας, επικοινωνίας και υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών (ΑΓΡ.4), καθώς και τις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης, αγροτικής επιχειρηματικότητας και ενίσχυσης της συμμετοχής νέων και εύάλωτων ομάδων στον πρωτογενή τομέα (ΑΓΡ.5).

Το Υπο-Πρόγραμμα αντιμετωπίζει τους/τις καταρτιζόμενους/ες ως ενεργούς επαγγελματίες και παραγωγούς που καλούνται να δραστηριοποιηθούν σε ένα περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας, έντονης εποχικότητας και αυξανόμενων τεχνικών, κανονιστικών και περιβαλλοντικών απαιτήσεων. Η διάρθρωση σε σαφώς οριοθετημένα modules, με ρητούς μαθησιακούς στόχους, αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις), ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τυποποιημένο σύστημα αξιολόγησης (40 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ανά ενότητα), επιτρέπει την άμεση αξιοποίηση του Υπο-Προγράμματος από φορείς κατάρτισης, αγροτικούς συνεταιρισμούς, επαγγελματικές οργανώσεις και δομές δια βίου μάθησης. Επίσης, διευκολύνει τη σύνδεσή του με πιστωτικές μονάδες (ECTS) και τη μελλοντική ένταξή του σε σχήματα πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων.

Σε επίπεδο πολιτικής, το παραδοτέο ΠΕ.3.2.2.1. δύναται να λειτουργήσει ως πρακτικό εργαλείο σχεδιασμού στοχευμένων παρεμβάσεων για τον Πρωτογενή Τομέα στην Περιφέρεια Κρήτης. Συνδέει τη διάγνωση αναγκών με συγκεκριμένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο, προσφέρει σαφή εικόνα του απαιτούμενου μαθησιακού φόρτου και παρέχει ένα ολοκληρωμένο υπόδειγμα για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, τραπεζών ερωτήσεων και μηχανισμών αξιολόγησης. Επιπλέον, η λογική και η δομή του Υπο-Προγράμματος είναι επαναχρησιμοποιήσιμες και προσαρμόσιμες και σε άλλους παραγωγικούς κλάδους, επιτρέποντας την κλιμάκωση του Προγράμματος-Πλαισίου Τομεακής Κατάρτισης με ενιαία φιλοσοφία, μεθοδολογία και προδιαγραφές.

Τέλος, η έμφαση που δίνεται στη βιωσιμότητα της αγροτικής απασχόλησης, στη δια βίου μάθηση, στην κοινωνική ένταξη και στη στήριξη νέων και εύάλωτων ομάδων ευθυγραμμίζει το Υπο-Πρόγραμμα με σύγχρονες προσεγγίσεις αγροτικής ανάπτυξης και πολιτικών απασχόλησης. Με τον τρόπο αυτό, τα αναπτυγμένα syllabi δεν συνιστούν απλώς ένα τυπικό εκπαιδευτικό προϊόν, αλλά μια ολοκληρωμένη πρόταση παρέμβασης για την ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτίωση των όρων εργασίας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του πρωτογενούς τομέα στην Περιφέρεια Κρήτης.